

**การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง
และพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์***

**Family Function, Personality, Self-Esteem and Helping Behavior
of High School Students in Bang Saphan District,
Prachuap Khiri Khan Province**

ณัฐดาว คชพลายุกต์**

ผศ. ดร. ทิพย์วัลย์ สุรินยา***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการช่วยเหลือตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ และ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 307 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีความแตกต่างน้อยสำคัญน้อยสุด และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การทำหน้าที่ของครอบครัว ได้แก่ การแก้ปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง 2) บุคลิกภาพด้านความเปิดกว้าง การยอมรับผู้อื่น และการแสดงออกอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมีสติและความหวั่นไหวอยู่ในระดับปานกลาง 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ และความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าอยู่ในระดับสูง 4) พฤติกรรมการช่วยเหลือ ได้แก่ ทางกาย ทางวาจา ทางสติปัญญา และทางใจอยู่ในระดับสูง 5) นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียน

* บทความนี้เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดามีผลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน 6) การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 7) บุคลิกภาพด้านการแสดงออก ความเปิดกว้าง การยอมรับผู้อื่น และการมีสติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 8) การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

คำสำคัญ: การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมการช่วยเหลือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Abstract

The objectives of this research were to study the followings: 1) levels of family function, personality, self-esteem, and helping behavior of high school students in Bang Saphan District, Prachuap Khiri Khan Province; 2) comparison of helping behavior according to different personal factors; 3) relationship between family function and helping behavior; 4) relationship between personality and helping behavior; and 5) relationship between self-esteem and helping behavior. The sample consisted of 307 students from high school in Bang Saphan District, Prachuap Khiri Khan Province selected by stratified random sampling. The data were analyzed by a computer package statistical program. Statistical methods were the percentages, the mean, the standard deviation, the t-test, the analysis of variance, the least significant difference method, and the Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of this research were as follows. First, family function, such as problem solving, communication, role, affective responsiveness, affective involvement, and behavior control, were at the high level. Second, the openness to experience dimension, the agreeableness dimension, and the extraversion dimension of personality, were at the high level, while the conscientiousness dimension and the neuroticism dimension of personality, were at the moderate level. Third, self-esteem, such as significance, power, competence, and virtue, were at the high level. Fourth, helping behavior, such as physical, verbal communication, intellect, and mentality were at the high level. Fifth, the students, who were different in gender, age, education level, grade point average, birth order, family income, career of the fathers and the mothers, did not differ in helping behavior. Six, family function was positively related to helping behavior at the 0.001 level of statistical significance. Seventh, the extraversion

dimension, the openness to experience dimension, the agreeableness dimension, and the conscientiousness dimension of personality were positively related to helping behavior at the 0.001 level of significance. Eighth, self-esteem was positively related to helping behavior at the 0.001 level of significance.

Keywords: Family function, personality, self-esteem, helping behavior, high school students

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเจริญเติบโตในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งในการพัฒนาอย่างรวดเร็วนี้ในบางครั้งก็ส่งผลกระทบต่อบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (สุชา จันทน์เอม, 2529: 26) ทุกคนมุ่งแต่จะแสวงหาผลประโยชน์และผลกำไร เน้นและให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นหลัก จนลืมนึกถึงศีลธรรม ขาดจิตสำนึกในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น อีกทั้งยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม จึงทำให้สังคมไทยในปัจจุบันมีลักษณะต่างคนต่างอยู่โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น และมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีส่วนช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือของวัยรุ่น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ และการเห็นคุณค่าในตนเองว่ามีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการช่วยเหลืออย่างไร โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนกลาง อายุ 15-18 ปี ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และความนึกคิด มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยสามารถที่จะปลูกฝังคุณลักษณะของการช่วยเหลือก่อนที่จะเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายที่เริ่มเข้าสู่ภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ มีการตัดสินใจ ปรับตัว และจะต้องออกไปดำเนินชีวิตในสังคมหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น (สุชา จันทน์เอม, 2529: 3-4) นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ประชาชนยังมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและเกษตรกรรม ยังไม่มีความเจริญมากนัก ซึ่งแตกต่างจากเมืองใหญ่ที่มีพร้อมทั้งความเจริญและเทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยทำให้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยหวังว่าในการศึกษาครั้งนี้จะมีประโยชน์ในการนำไปส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะที่ดีในด้านการช่วยเหลือของวัยรุ่นและบุคคลในกลุ่มอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว ระดับบุคลิกภาพ ระดับการเห็นคุณค่าใน

ตนเอง และระดับพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลที่เป็นแนวทางสำหรับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และองค์กรต่างๆ ในสังคม เพื่อตระหนักในการทำหน้าที่ของครอบครัว พัฒนาและส่งเสริมบุคลิกภาพที่เหมาะสม ตระหนักในความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง และส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือให้กับบุคคลอื่นๆ ทุกเพศทุกวัย และเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการมีส่วนช่วยสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะที่ดีในด้านการช่วยเหลือของวัยรุ่นกลุ่มอื่นๆ หรือบุคคลในหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ ผู้วิจัยใช้แนวความคิดและหลักการของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ม.ป.ป.: 187-188 อ้างใน กองวิจัยทางการศึกษา, 2542: 12-13) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางกาย
- 1.2 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางวาจา
- 1.3 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางสติปัญญา
- 1.4 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางใจ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว ผู้วิจัยใช้แนวความคิดของ McMaster Model (Epstien, Bishop and Baldwin, 1982) ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 2.1 การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว
- 2.2 การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว
- 2.3 บทบาทของสมาชิกในครอบครัว
- 2.4 การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
- 2.5 ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
- 2.6 การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

3. แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ผู้วิจัยใช้แนวความคิดของ Costa and McCrae (1995) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ด้านความหวั่นไหว
- 3.2 ด้านการแสดงออก
- 3.3 ด้านความเปิดกว้าง
- 3.4 ด้านการยอมรับผู้อื่น
- 3.5 ด้านการมีสติ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยใช้แนวความคิดของ Coopersmith (1981) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 4.1 ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ
 - 4.2 ด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ
 - 4.3 ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ
 - 4.4 ด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ผลการเรียนรู้
5. ลำดับการเกิด
6. รายได้ของครอบครัว
7. อาชีพของบิดา
8. อาชีพของมารดา

การทำหน้าที่ของครอบครัว McMaster Model (Epstien, Bishop & Baldwin, 1982)

1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

บุคลิกภาพ (Costa & McCrae, 1995)

1. ด้านความห้วนไหว
2. ด้านการแสดงออก
3. ด้านความเปิดกว้าง
4. ด้านการยอมรับผู้อื่น
5. ด้านการมีสติ

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith, 1981)

1. ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ
2. ด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ
3. ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ
4. ด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการช่วยเหลือ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย (ม.ป.ป.: 187-188

อ้างใน กองวิจัยทางการศึกษา,
2542: 12-13)

1. พฤติกรรมการช่วยเหลือทางกาย
2. พฤติกรรมการช่วยเหลือทางวาจา
3. พฤติกรรมการช่วยเหลือทางสติปัญญา
4. พฤติกรรมการช่วยเหลือทางใจ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการช่วยเหลือที่แตกต่างกัน
2. การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ และการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบางสะพานวิทยา โรงเรียนธงชัยวิทยา และโรงเรียนชัยเกษมวิทยา รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,323 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10, 2554) คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการคำนวณของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 307 คน และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการช่วยเหลือ

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และทดสอบความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาวิจัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้อาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลจากการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

การทำหน้าที่ของครอบครัว	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.88
บุคลิกภาพ		
ด้านความห้วนไหว	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.75
ด้านการแสดงออก	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.87
ด้านความเปิดกว้าง	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.78
ด้านการยอมรับผู้อื่น	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.78
ด้านการมีสติ	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.84
การเห็นคุณค่าในตนเอง	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.91
พฤติกรรมการช่วยเหลือ	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.91

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test การทดสอบรายคู่โดยวิธี LSD และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่ เป็นเพศ หญิง ร้อยละ 72.6 มีอายุ 16 ปี ร้อยละ 35.8 มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 45.3 มีผลการเรียนอยู่ในช่วง 2.14-3.07 ร้อยละ 63.8 เป็นลูกคนสุดท้อง ร้อยละ 36.8 มีรายได้ของครอบครัว น้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 29.6 อาชีพของบิดาส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 37.4 อาชีพ ของมารดาส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 43.0

2. การทำหน้าที่ของครอบครัวของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอบางสะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง บุคลิกภาพด้านความเปิดกว้าง ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้าน การแสดงออกอยู่ในระดับสูงตามลำดับ ส่วนบุคลิกภาพด้านการมีสติ และด้านความห่วงใยอยู่ในระดับ ปานกลางตามลำดับ การเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมการช่วยเหลือโดย รวมอยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 1)

3. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มี เพศ อายุ ระดับการ ศึกษา ผลการเรียน ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 2)

4. การทำหน้าที่ของครอบครัวของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอบางสะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ บุคลิกภาพด้านการ แสดงออก ด้านความเปิดกว้าง ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านการมีสติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมการช่วยเหลือ ส่วนบุคลิกภาพด้านความห่วงใยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ช่วยเหลือ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ (ตารางที่ 3)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบาง สะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการทำหน้าที่ของครอบครัวอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจาก ประชาชน ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย นอกจากการประกอบ อาชีพแล้วประชาชนมักใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัว ทำให้มีโอกาสที่จะพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกัน ในครอบครัว จึงทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันห่วงใย เห็นคุณค่า และดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและ

กันเป็นอย่างดี สมาชิกในครอบครัวไม่ทำให้คนในครอบครัวเดือดร้อน ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกันได้เป็นอย่างดี สามารถพูดคุยกันได้อย่างตรงไปตรงมา สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ครอบครัวกำหนด เข้าใจในอารมณ์ และสามารถรับรู้ถึงอารมณ์ของสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวได้ สามารถแสดงความรู้สึกทั้งดีและไม่ดีต่อกันอย่างเปิดเผย และสามารถแสดงออกทางอารมณ์ต่อสมาชิกคนอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Epstein et al. (1982, อ้างใน อุมพร ตรังคสมบัติ, 2537: 42) ที่กล่าวว่า การทำหน้าที่ของ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของการทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมช่วยเหลือ

(n=307)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวม	76.13	9.76	สูง
1.1 การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	12.65	2.06	สูง
1.2 การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	12.12	2.42	สูง
1.3 บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	12.75	2.26	สูง
1.4 การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	12.42	2.02	สูง
1.5 ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	13.56	1.96	สูง
1.6 การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	12.64	2.00	สูง
2. บุคลิกภาพ			
2.1 ความมั่นใจ	21.16	3.96	ปานกลาง
2.2 การแสดงออก	24.64	3.88	สูง
2.3 ความเปิดกว้าง	26.07	2.97	สูง
2.4 การยอมรับผู้อื่น	25.50	3.29	สูง
2.5 การมีสติ	22.63	4.17	ปานกลาง
3. การเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวม	72.67	9.18	สูง
3.1 ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ	18.58	2.66	สูง
3.2 ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ	17.39	2.93	ปานกลาง
3.3 ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ	18.63	2.69	สูง
3.4 ความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า	18.07	2.84	สูง
4. พฤติกรรมการช่วยเหลือโดยรวม	62.24	8.41	สูง
4.1 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางกาย	15.07	2.74	สูง
4.2 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางวาจา	16.17	2.44	สูง
4.3 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางสติปัญญา	14.54	2.63	ปานกลาง
4.4 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางใจ	16.46	2.47	สูง

ครอบครัวเป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวควรกระทำเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการอยู่รอดของครอบครัว และ McMaster Model (1982, อ้างใน อุมพร ตรังคสมบัติ, 2544: 43-45) ยังกล่าวว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวที่ดีและเหมาะสมจะทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดี สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสื่อสารที่ชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย แสดงอารมณ์ได้หลายแบบในปริมาณและสถานการณ์ที่เหมาะสม มีความสนใจผูกพันที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น และครอบครัวสามารถอยู่ได้อย่างปกติสุข ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมที่ดี ไม่มีปัญหาบุคลิกภาพหรือมีอาการป่วยทางกายอันเนื่องมาจากสาเหตุทางใจ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีบุคลิกภาพที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ลักษณะเฉพาะส่วนตัวของบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน ซึ่งถูกหล่อหลอมและประสมประสานด้วยพันธุกรรม วัฒนธรรม การเรียนรู้ วิธีการปรับตัวของบุคคล และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา การเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2544: 5) โดยที่บุคคลจะคิดและแสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (McConnell, 1974) อีกทั้งบุคลิกภาพยังเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ จึงทำให้บุคคลแต่ละคนแตกต่างจากคนอื่นๆ (วิภาพร มาพบสุข, 2546: 369)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถดูแลตนเองในชีวิตประจำวันได้ สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ได้รับการเอาใจใส่จากคนรอบข้าง เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ร่วมทำกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และทำในสิ่งที่ถูกต้องเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ Maslow (1970) ได้กล่าวไว้ว่า การเห็นคุณค่า

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t) และวิเคราะห์ความแปรปรวน (F) พฤติกรรมการช่วยเหลือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=307)

ตัวแปร	t	F	p-value	สรุปผลการทดสอบ
1. เพศ	-1.04	-	.302	ไม่แตกต่าง
2. อายุ	-	.79	.501	ไม่แตกต่าง
3. ระดับการศึกษา	-	1.51	.223	ไม่แตกต่าง
4. ผลการเรียน	-	.91	.405	ไม่แตกต่าง
5. ลำดับการเกิด	-	.53	.660	ไม่แตกต่าง
6. รายได้ของครอบครัว	-	2.27	.080	ไม่แตกต่าง
7. อาชีพของบิดา	-	2.03	.109	ไม่แตกต่าง
8. อาชีพของมารดา	-	.81	.490	ไม่แตกต่าง

ในตนเอง ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความเชี่ยวชาญ และมีความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ อีกทั้งยังรู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม นอกจากนี้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวัยรุ่น จึงชอบการเรียนรู้และพบเจอสิ่งใหม่ หรือประสบการณ์ใหม่ๆ ทำให้ประเมินตนเองในเรื่องของการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ Coopersmith (1981) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการพิจารณาและประเมินคุณค่าของตนเองโดยรวมตามความรู้สึกและทัศนคติที่ตนเองมีต่อตนเอง โดยในการประเมินตนเองนี้ได้พิจารณาถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาในเรื่องของความสามารถ ความสำเร็จ ความล้มเหลว การยอมรับ การปฏิเสธตนเอง การพึ่งตนเอง และการตัดสินใจของบุคคลอื่นที่สำคัญกับตนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินตนเองด้วย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพฤติกรรมการช่วยเหลืออยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจาก อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยังไม่มีความ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ

(n=307)

ตัวแปร	r	P
1. การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวม	.312	.000
1.1 การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	.213	.000
1.2 การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	.281	.063
1.3 บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	.106	.000
1.4 การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	.322	.001
1.5 ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	.188	.000
1.6 การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	.324	.000
2. บุคลิกภาพ		
2.1 ความห้วนไหว	.092	.106
2.2 การแสดงออก	.462	.000
2.3 ความเปิดกว้าง	.528	.000
2.4 การยอมรับผู้อื่น	.613	.000
2.5 การมีสติ	.578	.000
3. การเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวม	.736	.000
3.1 ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ	.584	.000
3.2 ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ	.579	.000
3.3 ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ	.639	.000
3.4 ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี	.629	.000

เจริญมากนัก ไม่ค่อยมีร้านเกม ไม่มีห้างสรรพสินค้า หรือแหล่งมั่วสุมต่างๆ จึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียนและบ้าน ดังนั้นทั้งโรงเรียนและบ้านจึงเป็นที่ยอมรับสั่งสอนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมความช่วยเหลือ โดยการแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่างๆ เช่น พูดยกย่องเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบาย แนะนำวิธีที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับเพื่อน เมื่อเห็นคนทำของหล่นจะเข้าไปช่วยเก็บ สละที่นั่งบนรถประจำทางให้เด็ก หญิงตั้งครรภ์ และคนชรา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Rosenhan et al. (1981: 131-132) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมความช่วยเหลือ เป็นความรู้สึกอย่างหนึ่งของบุคคลต่อความต้องการที่จะเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นในสังคม เมื่อบุคคลพบกับสถานการณ์ที่ทำให้รู้สึกดังกล่าวก็น่าจะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีโดยออกมาในลักษณะของการเสียสละสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกำลังร่างกาย สิ่งของ เวลา หรือแม้กระทั่งความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมความช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีลักษณะครอบครัว วิธีชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน อีกทั้งยังมีบิดามารดา ครูอาจารย์ที่คอยอบรมสั่งสอนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมความช่วยเหลือ และที่สำคัญนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้เห็นตัวแบบพฤติกรรมความช่วยเหลือของคนในชุมชนเหมือนกัน นอกจากนี้นักเรียนมีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นช่วงที่กำลังศึกษาเล่าเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน ดังนั้นกิจกรรมส่วนใหญ่คือการเรียน หรือการทำกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในแต่ละระดับชั้นมีโอกาที่จะทำกิจกรรมต่างๆ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน เช่น อาสาไปช่วยกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน การแสดงความคิดเห็น รายงานข่าว หรือเล่าประสบการณ์ให้ผู้ฟัง นอกจากนี้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายยังเป็นวัยรุ่นซึ่งมักให้ความสำคัญและใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน จึงทำให้แสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือออกมาในลักษณะของการช่วยเหลือเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ *กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521: 7)* ที่กล่าวว่า การช่วยเหลือผู้อื่นสามารถกระทำได้ตั้งแต่บุคคลใกล้ชิดสนิทสนมไปจนถึงบุคคลที่อยู่ห่าง รวมถึงสังคม บ้านเมือง และประเทศชาติ อีกทั้งการช่วยเหลือผู้อื่นยังสามารถเริ่มได้ในระดับที่เห็นได้ง่ายไปจนถึงระดับที่เห็นได้ยาก ดังนี้ คือ เริ่มจากการสละทรัพย์ สิ่งของ กำลังกาย แนะนำทางวาจา ช่วยให้มีสติปัญญา ไปจนถึงช่วยเหลือทางใจ

การทำหน้าที่ของครอบครัวทำให้สมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถสื่อสารกันได้อย่างชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย สามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันอย่างเหมาะสม ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ และสถานการณ์ที่เหมาะสม มีความผูกพันห่วงใยต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและเห็นคุณค่าของกันและกันอย่างเหมาะสม และสมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น จึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีบุคลิกภาพที่ดี มีทัศนคติทางบวก และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังเช่น พฤติกรรมความช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับ อุมพร ตรังคสมบัติ (2544:1)

ที่กล่าวว่า ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม บุคคลไม่สามารถพัฒนาไปได้ดีหากปราศจากครอบครัวที่ดี และอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544:48) ยังกล่าวว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีประสิทธิภาพสมาชิกในครอบครัวจะไม่มีปัญหาบุคลิกภาพ หรือมีอาการป่วยทางกายอันเนื่องมาจากสาเหตุทางจิตใจ นอกจากนี้ สุพัตรา สุภาพ (2529: 62) ยังกล่าวว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก และครอบครัวเป็นแหล่งของการอบรมเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด เป็นสถาบันที่เตรียมตัวเด็กให้ออกไปเผชิญกับสิ่งแวดล้อมนอกบ้าน อบรมเด็กให้รู้จักกฎเกณฑ์ ค่านิยม แบบของความประพฤติ และยังสอนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม

บุคลิกภาพด้านการแสดงออก ด้านความเปิดกว้าง ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านการมีสติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นบุคลิกภาพทางด้านบวก ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีบุคลิกภาพที่ดี มีความจริงใจกับผู้อื่น มีอารมณ์ความรู้สึก เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น เต็มใจช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เห็นอก เห็นใจ ห่วงใยผู้อื่น ยึดมั่นตามหลักจริยธรรม และมีศีลธรรมประจำใจ และสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับ McConnell (1974) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะที่บุคคลคิดและแสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ เช่น ค่านิยม แรงจูงใจ พันธุกรรม ทัศนคติ อารมณ์ ความสามารถ ภาวลักษณะเกี่ยวกับตนเอง สถิติปัญญา และความกล้าแสดงออก

นอกจากนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการประเมินตนเองไปในทางบวก คิดว่าตนเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ ความสนใจ ความห่วงใย การดูแล การแสดงออกถึงความรักจากผู้อื่น เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น ได้รับการสนับสนุน และได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น มีอิทธิพลต่อการควบคุมการกระทำของตนเองและผู้อื่น กระทำสิ่งต่างๆ และประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวัง ยึดมั่นในหลักของศีลธรรมจริยธรรมและศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ จึงส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมการช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับ Maslow (1970) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้นักบุคคลเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความเชี่ยวชาญ และมีความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ อีกทั้งยังรู้สึกที่ตนเองมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวเห็นความสำคัญของการทำหน้าที่ของครอบครัวที่เหมาะสม และมีความรู้ความเข้าใจในการทำหน้าที่ของครอบครัวเพิ่มมากขึ้น โดยหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริม และพัฒนาการทำหน้าที่ของครอบครัวให้เหมาะสม มีกิจกรรมสานสัมพันธ์ วันพบผู้ปกครอง รวมไปถึงการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้มีกิจกรรมดีๆ ร่วมกันให้คงอยู่ต่อไป เพื่อเพิ่มความสามารถของการทำหน้าที่ของครอบครัวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรสนับสนุนให้เยาวชน หรือบุคคลอื่นๆ พัฒนาและปรับปรุงบุคลิกภาพทุกด้านให้เหมาะสม โดยเฉพาะบุคลิกภาพด้านการมีสติควรพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้น ส่วนบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวควรปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในระดับต่ำลง โดยสถาบันต่างๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ควรจัดกิจกรรม อบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจ และเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพของตนเอง รวมไปถึงการสนับสนุนส่งเสริมให้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะสม และดีมากยิ่งขึ้น

3. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชน รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ได้พิจารณาและประเมินตนเองถึงการเห็นคุณค่าในตนเองไปในทางบวก รู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความเชี่ยวชาญ และมีความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ อีกทั้งยังรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม โดยสถาบันต่างๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ควรจัดกิจกรรม อบรม สนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลทุกเพศทุกวัยเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่น่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียน เช่น การอบรมเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาสังคม เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ประถมศึกษา และอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. 2521. **ศีลธรรมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544. **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา-รู้เขา)**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน.
- สุชา จันทน์เอม. 2529. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุพัตรา สุภาพ. 2536. **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2544. **จิตบำบัดและการให้การปรึกษาครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว.
- Coopersmith, S. 1981. **The Antecedent of Self-Esteem**. California : Consulting Psychologists Press, Inc.
- Maslow, A. H. 1970. **Motivation and personality**. New York : Harper & Row Publishers.
- McConnell, J. V. 1974. **Understanding Human Behavior**. New York : Holt, Richard and Winston, Inc.
- Rosenhan, D. L., P. Salovey and K. Hargis. 1981. "The joy of helping : Focus of attention mediates the impact of positive affect on altruism." **Journal of Personality and Social Psychology**, 132 : 131-132.